

بررسی تأثیر سازوکار حاکمیت شرکتی بر رابطه بین کیفیت اطلاعات حسابداری و همبستگی نرخ رشد شرکت با صنعت

سعید نادری^۱
احمد یعقوب نژاد^۲
فرزانه حیدرپور^۳

تاریخ پذیرش: ۹۷/۰۳/۲۰

تاریخ دریافت: ۹۶/۱۲/۱۰

چکیده

هدف این مقاله بررسی تأثیر سازوکار حاکمیت شرکتی بر رابطه بین کیفیت اطلاعات حسابداری و همبستگی نرخ رشد شرکت با صنعت در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است. در پژوهش حاضر برای اندازه‌گیری متغیر کیفیت اطلاعات حسابداری از شاخص‌های پایداری سود، هموارسازی سود، قابلیت پیش‌بینی سود و اقلام تعهدی و برای متغیر سازوکار حاکمیت شرکتی از هشت شاخص استفاده شده است. فرضیه‌های پژوهش بر مبنای یک نمونه آماری متشکل از ۱۱۱ شرکت برای دوره زمانی پانزده‌ساله از سال ۱۳۸۱ الی ۱۳۹۵ و بر اساس مدل رگرسیونی چندمتغیره و روش داده‌های ترکیبی با استفاده از نرم‌افزار اقتصادسنجی Eviews مورد آزمون قرار گرفته است. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها نشان می‌دهد در شرایط اقتصادی که سازوکارهای حاکمیت شرکتی ضعیف است، نقش کیفیت اطلاعات حسابداری در تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران پررنگ‌تر شده و همبستگی نرخ رشد شرکت با صنعت را بهتر تبیین می‌کند. ارتقاء کیفیت اطلاعات حسابداری در بلندمدت می‌تواند هم‌جهتی رشد شرکت با صنعت و توان رقابت شرکت را در بازارهای مختلف افزایش دهد.

واژه‌های کلیدی: کیفیت اطلاعات حسابداری، حاکمیت شرکتی، سرمایه‌گذاری.

۱- دانشجوی دکتری حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی-دانشکده اقتصاد و حسابداری، sa.naderi.acc@gmail.com
۲- دانشیار و عضو هیئت علمی گروه حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی (نویسنده مسئول)، yaghoob_acc@yahoo.com
۳- دانشیار و عضو هیئت علمی گروه حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

۱- مقدمه

اطلاعات می‌کنند. یکی از مهم‌ترین دلایل اقامه‌شده برای وضع مقررات افشای اطلاعات در حوزه حسابداری، عدم تقارن اطلاعاتی میان مدیریت و سایرین است. عدم تقارن اطلاعاتی ناشی از روابط نمایندگی بین سرمایه‌گذاران آگاه و ناآگاه، تقاضا برای افشای اطلاعات را ضروری می‌سازد. طبق تئوری اقتصادی عدم تقارن، افشای اطلاعات، عدم تقارن و هزینه سرمایه را کاهش می‌دهد (یعقوب نژاد و ذبیحی، ۱۳۹۰). نقش اطلاعات حسابداری در کاهش تضاد نماینده-مدیر بیشتر ناشی از وظیفه‌ی نظارتی اطلاعات حسابداری است. وظیفه‌ی نظارتی اطلاعات حسابداری، به معنای داده‌ی ورودی حسابداری و مالی نسبت به مکانیسم‌های حاکمیت شرکتی است تا کارایی حاکمیت شرکتی را تقویت کند و هزینه‌ی نمایندگی را کاهش دهد (یوانگ و جیانگ، ۲۰۰۸).

سازوکارهای کارآمد حاکمیت شرکتی برای عملکرد صحیح بازار سرمایه و کل اقتصاد کشور، حیاتی هستند و لازمه جلب و حفظ اعتماد عمومی است. حاکمیت مناسب شرکتی این اطمینان را پدید می‌آورد که بنگاه‌ها سرمایه خود را به‌طور مؤثر بکار گرفته‌اند. به‌علاوه این اطمینان را پدید می‌آورد که شرکت‌ها منافع دامنه وسیعی از گروه‌های ذینفع و همچنین جامعه‌ای را که شرکت در آن به فعالیت مشغول است، در نظر گرفته‌اند (رهنمای رودپشتی و همکاران، ۱۳۹۱).

• کیفیت اطلاعات و همبستگی نرخ رشد شرکت با صنعت

برخی نظریه پردازان، کیفیت اطلاعات حسابداری را از دو جنبه در نظر می‌گیرند. اول، انعکاس محتوای اطلاعاتی: یعنی حسابداری باید اطلاعاتی مربوط برای پیش بینی سودهای مورد انتظار و جریان های نقد آتی ارائه کند (مربوط بودن). دوم، آرایه‌ی علامت در مورد ماندگاری سود: یعنی اطلاعات حسابداری باید منصفانه باشد و تصویر کاملی در مورد عملکرد شرکت، موقعیت و ریسک آن آرایه نماید (قابلیت اتکا) (رباط میلی و همکاران، ۱۳۹۳). بهبود کیفیت اطلاعات

امروزه یکی از عوامل مؤثر بر رشد و توسعه پایدار اقتصادی، سرمایه‌گذاری مؤثر است. با توجه به تحولاتی که در جهان امروز رخ داده است، خصوصاً در کشورهای در حال توسعه که با تهدیدهای عدیده‌ای روبه‌رو می‌باشند، جهت حل مشکلات اقتصادی خود نیازمند روش‌های کارآمد به منظور استفاده بهینه از منابع و امکانات خود هستند؛ یکی از عوامل مهم برای حل مشکلات اقتصادی کشورها، بسط و توسعه‌ی سرمایه‌گذاری است (جنسن^۱، ۱۹۸۶). از این منظر، تصمیم‌گیری بهینه برای سرمایه‌گذاری در واحدهای تجاری و به بیان بهتر تخصیص صحیح منابع کمیاب در جامعه و فعالیت در راستای موضوع اصلی واحدهای تجاری مستلزم وجود اطلاعات است (ابراهیمی، ۱۳۸۸). ارتقاء کیفیت اطلاعات حسابداری می‌تواند گامی مهم در زمینه سرمایه‌گذاری بهینه باشد، اعتماد بازارهای مختلف را جلب نماید و در نهایت ماندگاری شرکت را در صنعت افزایش دهد.

همچنین در اهمیت حاکمیت شرکتی برای موفقیت شرکت‌ها و رفاه اجتماعی شکی نیست. این موضوع با توجه به رخدادهای اخیر اهمیت بیشتری یافته است. فروپاشی شرکت‌های بزرگ نظیر انرون، وردکام، سیکو، لیو سنت، گلوبال کرو سینگو... که موجب زیان بسیاری از سرمایه‌گذاران و ذی‌نفعان شد و ناشی از سیستم‌های ضعیف حاکمیت شرکتی بود (حساس یگانه، ۱۳۹۵). بنابراین در این پژوهش به دنبال پاسخ به این موضوع هستیم که در صورت وجود سازوکارهای ضعیف حاکمیت شرکتی، آیا کیفیت اطلاعات حسابداری نقش پررنگ‌تری در پایداری شرکت در صنعت خود خواهد داشت یا خیر؟ پرسش مذکور در قالب یک فرضیه اصلی و چهار فرضیه فرعی مطرح شده است.

۲- مبانی نظری و مروری بر پیشینه پژوهش

تدوین کنندگان اصول و ضوابط حسابداری و وضع‌کنندگان مقررات بازار سرمایه به‌منظور حمایت از منافع سرمایه‌گذاران، شرکت‌ها را موظف به افشای

موضوع اشاره دارد که بخشی از عملیات شرکت‌ها به روابط نمایندگی بین سهامداران و مدیران مربوط می‌شود. در واقع جدایی مالکیت سهام و کنترل مدیریت بر عملیات شرکت می‌تواند به تضاد منافع منجر شود و هزینه‌های نمایندگی ناشی از این تضاد منافع بین مدیران و سهامداران به وجود آید. حاکمیت شرکتی یکی از سازوکارهای کاهش مسئله نمایندگی است، سازوکارهای حاکمیت شرکتی می‌تواند فرصت‌های مدیریت سود را کاهش و در نتیجه کیفیت اطلاعات را افزایش دهد حتی سازمان‌های قانون‌گذار در آمریکا بر اساس قوانینی مثل قانون ساربینز آکسلی، مدیران شرکت‌ها را ملزم نمود تا گزارش‌های مالی، توانمند کردن حاکمیت شرکتی و بهبود استقلال حسابرس را تضمین نمایند تا از این طریق، کیفیت گزارشگری مالی بهبود یابد (نیکومرام و محمدزاده سالطه، ۱۳۸۹). شرکت‌هایی که نوسانات سود کمتری داشته باشند، سرمایه‌گذاران می‌توانند از گزارش‌های منتشر شده آنها اطلاعات مفیدتر و مربوط تری جهت تصمیم‌گیری‌های خود بدست آورند و انتظار می‌رود که اطلاعات در قیمت سهام این شرکت‌ها با سرعت بیشتری منعکس شود. از طرف دیگر شرکت‌ها با اقلام تعهدی بالاتر، کیفیت حسابداری پایین تری دارند (اندرو، ۲۰۱۱). ستایش و همکاران (۱۳۸۹) نشان دادند که درصد اعضای غیرموظف هیئت مدیره در هموارسازی سود ناخالص و مالکیت نهادی و مدیریتی در هموارسازی سود عملیاتی و سود خالص عوامل مؤثری هستند اما استقلال هیئت مدیره تأثیری بر هموارسازی سود ندارد. همچنین حساس یگانه (۱۳۹۵) نیز رابطه بین حاکمیت شرکتی و مدیریت سود را تأیید نموده است. در حالی که یافته‌های عالی زاده (۱۳۹۵) حاکی از وجود رابطه معنادار بین دوگانگی وظیفه مدیرعامل و مدیریت سود می‌باشد و رابطه بین سرمایه‌گذاران نهادی و کیفیت اقلام تعهدی را رد نموده است.

حسابداری موجب ارتقای سودمندی اطلاعات برای تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان و سایر ذینفعان می‌شود ولی نبود اطلاعات مفید برای تصمیم‌گیری منجر به کاهش توان رقابت شرکت در صنعت می‌شود و رشد شرکت در بازارهای مختلف آن صنعت کاهش می‌یابد. همچنین همان‌گونه که ژئی و وانگ^۳ (۲۰۱۶) بیان داشتند، هر چه کیفیت اطلاعات حسابداری شرکت‌ها بالاتر باشد، مسئله سرمایه‌گذاری بیش‌ازحد، کم‌تر به وجود می‌آید زیرا ارتقاء کیفیت اطلاعات حسابداری می‌تواند توان رقابت شرکت را در صنعت افزایش دهد و با رشد صنعت شرکت نیز از فرصت‌های پیش‌آمده در آن صنعت استفاده کند. کیفیت اطلاعات حسابداری اعتماد سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان را افزایش می‌دهد و شرکت هم‌جهت با صنعت می‌تواند سهم خود را در بازارهای مختلف از جمله بازار کالا و بازار سرمایه حفظ نماید و رشدی هم‌جهت با صنعت به دست آورد.

اطلاعات حسابداری باکیفیت بالا باعث می‌شود تا اطلاعاتی را برای سرمایه‌گذاران جهت کمک در ارزش‌گذاری صحیح دارایی‌ها و تصمیمات سرمایه‌گذاری، فراهم آورد و زبان‌های ناشی از ارزش‌گذاری یا تصمیم‌گیری ناصحیح در سرمایه‌گذاری را کاهش دهد (یوانگ و جیانگ، ۲۰۰۸). عالی زاده (۱۳۹۵) نیز در پژوهش خود بیان کرده که بین کیفیت اقلام تعهدی سرمایه در گردش و کارایی سرمایه‌گذاری با حضور متغیر کم سرمایه‌گذاری رابطه معناداری وجود ندارد ولی بین پایداری سود و کارایی سرمایه‌گذاری با حضور هر دو بیش و کم سرمایه‌گذاری رابطه مثبت و معنی‌داری برقرار است.

• حاکمیت شرکتی و کیفیت اطلاعات

حاکمیت شرکتی، ابزاری برای ایجاد توازن بین سهامداران و مدیریت است و سبب کاهش مشکلات نمایندگی می‌شود و هرچه کیفیت اطلاعات در گزارشگری مالی بهبود یابد، عدم تقارن اطلاعاتی، هزینه سرمایه و هزینه‌های نمایندگی کاهش می‌یابد (لامبرت و همکاران^۴، ۲۰۰۷). تئوری نمایندگی به این

• حاکمیت شرکتی و همبستگی نرخ رشد شرکت با صنعت

تحقیقات داخلی حاکی از وجود رابطه بین ابعاد حاکمیت شرکتی و کارایی سرمایه گذاری (آناقیر و همکاران، ۱۳۹۵)، تاثیر کاهشی سهامداران نهادی عمده بر هزینه تأمین مالی (احمدپور و همکاران، ۱۳۸۹) و سازوکارهای حاکمیت شرکتی بر میزان فروش شرکت (بارانی و حیدری نژاد، ۱۳۹۲) می باشد. در کشورهایی که نقش دولت در اقتصاد پررنگ است معمولاً هیئت مدیره مستقل کمتر دیده می شود (ژی و وانگ، ۲۰۱۳). کمبود هیئت مدیره مستقل و محیط پیچیده خارجی؛ اعمال هرگونه اثر واقعی را از سازوکارهای حاکمیت شرکتی دشوار می سازد. کیفیت بالای اطلاعات حسابداری می تواند به سرمایه گذاران برای تشخیص سرمایه گذاری ناکارآمد کمک نماید، در نتیجه به ارزش گذاری مجدد بالقوه قیمت سهام و گذاشتن فشار بر روی هیئت مدیره رهنمون سازد که به نوبه خود جهت تمرکز بر فعالیت اصلی و بهبود کارایی تخصیص سرمایه بر روی مدیریت فشار می آورد. محققانی همچون بوشمن و اسمیت^۵ (۲۰۰۱) عنوان کرده اند که اطلاعات حسابداری با کیفیت بالا می تواند پیامدهای اقتصادی فراوانی از قبیل افزایش کارایی سرمایه گذاری داشته باشد، اما علی رغم پشتوانه نظری محکم برای چنین رابطه ای، شواهد تجربی اندکی از این ادعا حمایت می کند (وردی^۶، ۲۰۰۶).

ژی و وانگ (۲۰۱۶) در مقاله ای به بررسی انتخاب سرمایه گذاری به عنوان همبستگی از اندازه گیری رشد درآمد عملیاتی بین شرکت و صنعت و اینکه تا چه حد شرکت در کسب و کار اصلی خود تمرکز دارند پرداختند. نتایج تحقیق حاکی از آن بود که هر چه کیفیت اطلاعات حسابداری شرکت ها بالاتر باشد، مسئله ی سرمایه گذاری بیش از حد، کم تر به وجود می آید.

سراینا و اندریانوس^۷ (۲۰۱۵) در مقاله ی خود کیفیت اطلاعات حسابداری و خطر نوسانات ضمنی سهام را تحت بررسی قراردادند و نتایج نشان داد که سطوح پایین تر (بالاتر) کیفیت حسابداری به طور

قابل توجه مربوط به سطوح بالاتر (پایین تر) نوسانات ضمنی بورس است.

فونگ و شین^۸ (۲۰۱۲) در تحقیقی با عنوان تأثیر مالکیت نهادی بر عملکرد سرمایه شرکت در شرکت های ژاپنی به بررسی شرکت ها با سطوح متفاوت مالکیت نهادی پرداختند. آن ها دریافتند رابطه مستقیمی بین مالکیت نهادی و هزینه های سرمایه ای وجود دارد.

چن و همکاران (۲۰۱۱) با بررسی ارتباط بین کیفیت اطلاعات حسابداری و سرمایه گذاری بهره وری شرکت های خصوصی در بازارهای نوظهور دریافتند که حتی زمانی که اطلاعات حسابداری از کیفیت پایین برخوردار باشد، ولی هنوز اعمال اثر مثبت بر بازده سرمایه گذاری دارد.

ژو و چن^۹ (۲۰۰۸) به بررسی اثر کیفیت اطلاعات حسابداری در صنعت بر اساس سهم شرکت ها در بورس شانگهای و شنزن از سال ۱۹۹۹ تا ۲۰۰۴ پرداخته اند و به این نتیجه رسیدند که کیفیت بالای اطلاعات حسابداری اثر قابل توجهی در اعمال تخصیص منابع دارد. هر چه کیفیت اطلاعات حسابداری بیشتر باشد، کارایی تخصیص منابع بالاتر می رود.

صفری و رعنائی (۱۳۹۶) نشان دادند که بین کیفیت گزارشگری مالی و کارایی سرمایه گذاری شرکت رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین نشان دادند که رابطه بین کیفیت گزارشگری مالی و کارایی سرمایه گذاری تحت تأثیر ساختار سررسید بدهی قرار دارد و با افزایش بدهی های کوتاه مدت، این رابطه تضعیف می شود.

بالایی و ایزدی نیا (۱۳۹۴) نشان دادند که متغیر حاکمیت شرکتی با کارایی سرمایه گذاری رابطه مستقیم و معناداری دارد و این فرضیه در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأیید شد.

عباس هاشمی و همکاران (۱۳۹۳) با بررسی تأثیر کیفیت اطلاعات حسابداری بر انعکاس به موقع اطلاعات در قیمت سهام نشان دادند که بین کیفیت اقلام تعهدی و هموارسازی سود با انعکاس به موقع اطلاعات در قیمت سهام شرکت ها رابطه مثبت و معنی دار وجود

سازوکارهای حاکمیت شرکتی بر رابطه بین کیفیت اطلاعات حسابداری با پایداری شرکت در صنعت از طریق بررسی همبستگی نرخ رشد شرکت با صنعت پژوهشی صورت نگرفته است؛ بنابراین در پاسخ به سؤال پژوهش حاضر که سرمایه‌گذاران را در تصمیم‌گیری‌هایشان آگاه می‌سازد؛ فرضیه‌هایی به شرح زیر تدوین گردیده است.

۳- فرضیات، مدل و متغیرهای پژوهش

فرضیه اصلی: کیفیت اطلاعات حسابداری هنگامی که سازوکار حاکمیت شرکتی ضعیف است، نقش بیشتری در همبستگی نرخ رشد شرکت با رشد صنعت دارد.

در راستای رسیدن به هدف پژوهش، همبستگی رشد شرکت با رشد صنعت از دیدگاه رشد سرمایه‌گذاری در دارایی‌های ثابت عملیاتی (رشد سرمایه‌گذاری)، رشد منابع مالی بلندمدت، رشد سود عملیاتی و رشد فروش مورد مطالعه قرار گرفته است و چهار فرضیه فرعی جداگانه برای هر یک از این متغیرها تدوین شده است.

فرضیات فرعی

(۱) با کاهش سازوکار حاکمیت شرکتی، نقش کیفیت اطلاعات حسابداری در تبیین همبستگی نرخ رشد سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت شرکت با صنعت بیشتر می‌شود.

(۲) با کاهش سازوکار حاکمیت شرکتی، نقش کیفیت اطلاعات حسابداری در تبیین همبستگی نرخ رشد منابع بلندمدت شرکت با صنعت بیشتر می‌شود.

(۳) با کاهش سازوکار حاکمیت شرکتی، نقش کیفیت اطلاعات حسابداری در تبیین همبستگی نرخ رشد سود عملیاتی شرکت با صنعت بیشتر می‌شود.

(۴) با کاهش سازوکار حاکمیت شرکتی، نقش کیفیت اطلاعات حسابداری در تبیین همبستگی نرخ رشد فروش شرکت با صنعت بیشتر می‌شود.

دارد؛ لیکن هرچقدر کیفیت اطلاعات حسابداری بالاتر باشند، این اطلاعات با سرعت بیشتری در قیمت سهام تأثیر می‌گذارد.

همچنین رهنمای رودپشتی و همکاران (۱۳۹۱) نشان دادند که بین تمرکز مالکیت و نسبت اعضای غیرموظف هیئت‌مدیره با مدیریت سود رابطه منفی معنی‌داری و بین سهامداران نهادی و مدیریت سود رابطه مثبت معنی‌داری وجود دارد اما بین تصدی دو پست مدیرعامل و رئیس هیئت‌مدیره با مدیریت سود رابطه معنی‌داری وجود ندارد.

یعقوب نژاد و همکاران (۱۳۹۰) با بررسی تأثیر معیارهای نظام راهبری شرکتی بر نقد شوندگی شرکت‌ها دریافتند که بین میزان مالکیت نهادی و نسبت اعضای غیرموظف هیئت‌مدیره و نقد شوندگی سهام رابطه مثبت معنی‌داری وجود دارد و بین تمرکز مالکیت و تصدی هم‌زمان دو پست رئیس هیئت‌مدیره و مدیرعامل و نقد شوندگی سهام رابطه منفی معنی‌داری وجود دارد.

نیکومرام و محمدزاده (۱۳۸۹) دریافتند که شرکت‌های با حاکمیت شرکتی کافی در مقایسه با شرکت‌های با حاکمیت شرکتی ناکافی، دارای کیفیت سود بیشتری هستند. علاوه بر این، شرکت‌های با حاکمیت شرکتی ضعیف نسبت به شرکت‌های با حاکمیت شرکتی قوی، لزوماً کیفیت سود کمتری ندارند. به‌طورکلی، نتایج بیانگر این مطلب است که کفایت حاکمیت شرکتی نسبت به توانایی حاکمیت شرکتی، رابطه معناداری با کیفیت سود دارد.

تاکنون بسیاری از محققان به بررسی ارتباط بین کیفیت اطلاعات حسابداری و تصمیمات سرمایه‌گذاری (صفری و رعنائی، ۱۳۹۶؛ امیر عالی زاده، ۱۳۹۵؛ ایزی و محمودی، ۱۳۹۳؛ مدرس و حصارزاده، ۱۳۸۷؛ ژی و وانگ، ۲۰۱۶؛ بیدل و همکاران، ۲۰۰۹ و ۲۰۰۶؛ وردی، ۲۰۰۶) و همچنین کیفیت اطلاعات حسابداری و سازوکارهای حاکمیت شرکتی (عالی زاده، ۱۹۵؛ افشار زاده، ۱۳۹۱؛ بالایی و ایزدی نیا، ۱۳۹۴؛ فونگ و شین، ۲۰۱۲؛ چن و همکاران، ۲۰۰۷؛ بلتون و همکاران^۱، ۱۹۹۸) پرداخته‌اند اما درباره تأثیر

مدل آزمون

$$\begin{aligned} \text{growth\_Corr}_{it} = & a_0 + a_1 \text{AQ}_{it} + a_2 \text{GOVER}_{it} \\ & + a_3 \text{AQ}_{it} * \text{GOVER}_{it} \\ & + a_4 \text{Size}_{it} + a_5 \text{MTB}_{it} \\ & + a_6 \text{ROA}_{it} + a_7 \sigma(\text{Sales})_{it} \\ & + a_8 \text{Leverage}_{it} \\ & + a_9 \text{OperatingCyle}_{it} + \varepsilon \end{aligned}$$

شاخص جامع کیفیت اطلاعات حسابداری (TAQ)

برای اندازه‌گیری کیفیت اطلاعات حسابداری از یک متغیر جامع کیفیت اطلاعات حسابداری نیز استفاده می‌نماییم (بیتاچری، ۲۰۰۳، بیدل وهیلاری^{۱۱}، ۲۰۰۶)؛ بنابراین برای همه‌ی مشاهدات شرکت - سال یک شاخص کیفیت اطلاعات حسابداری منحصر محاسبه می‌گردد و سپس آن‌ها را بر اساس رتبه دهکی برای هر سال مرتب می‌نماییم (هر متغیر مقداری بین ۰ تا ۹ می‌گیرد). در پایان ارزش‌های هر رتبه‌بندی اندازه‌گیری شده را برای به دست آوردن شاخص کیفیت اطلاعات حسابداری خلاصه می‌کنیم.

حاکمیت شرکتی (GOVER)

سازوکارهای حاکمیت شرکتی شامل متغیرهایی به شرح زیر است:

الف) تمرکز مالکیت: میانگین بزرگ‌ترین سهامدار شرکت طی ده سال گذشته. ب) استقلال هیئت‌مدیره: نسبت اعضای غیرموظف هیئت‌مدیره به تعداد کل اعضای هیئت‌مدیره. ج) وجود سهامدار دارای حق کنترل: سهامداری که بیش از ۵۰ درصد سهام شرکت را در اختیار دارد. د) دوگانگی وظیفه مدیرعامل: مدیرعامل، رئیس هیئت‌مدیره باشد یا خیر. همچنین ساز و کارهای دیگر حاکمیت شرکتی که عبارتند از: عضویت مدیرعامل در هیئت‌مدیره، افشای پاداش اعضای هیئت‌مدیره، درصد مالکیت سرمایه‌گذاران نهادی، وجود تعدیلات سنواتی (پژوهش انجام‌شده توسط حساس یگانه و همکاران ۱۳۹۳)، که در صورت وجود ساز و کارهای اشاره شده عدد ۱ و در صورت نبود آن صفر در نظر گرفته شد

متغیرهای کنترلی پژوهش نیز عبارتند از: $Size$: لگاریتم میانگین دارایی‌های شرکت، MTB : میانگین فرصت‌های رشد شرکت (ارزش بازار به ارزش دفتری)، ROA : میانگین بازده دارایی، $Sales$: انحراف معیار فروش (استانداردشده به‌وسیله دارایی‌ها در پایان سال قبل)، $Leverage$: اهرم مالی شرکت، $Operating Cycle$: لگاریتم میانگین چرخه عملیاتی شرکت از فرمول: دوره گردش کالا + دوره وصول مطالبات استفاده می‌شود.

همبستگی نرخ رشد (growth_corr)

متغیر $growth\_corr$ متغیر وابسته‌ی پژوهش و نشان‌دهنده‌ی همبستگی نرخ رشد شرکت با صنعت طی ۱۰ سال گذشته است که توسط چهار مقیاس زیر اندازه‌گیری شده و ۴ الگوی پژوهش حاضر را شکل می‌دهد:

الگوی اول: $growthFA\_Corr_{it}$ همبستگی نرخ رشد سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت شرکت با صنعت،
الگوی دوم: $growthLE\_corr_{it}$ همبستگی نرخ رشد منابع بلندمدت شرکت با صنعت،
الگوی سوم: $growthOP\_corr_{it}$: همبستگی نرخ رشد سود عملیاتی شرکت با صنعت،
الگوی چهارم: $growthSA\_corr_{it}$: همبستگی نرخ رشد فروش شرکت با صنعت.

کیفیت اطلاعات حسابداری (AQ)

متغیر مستقل پژوهش است و برای اندازه‌گیری آن از چهار مقیاس زیر استفاده می‌شود:
الف) اقلام تعهدی (ACCURAL) که با استفاده از مدل D&D (دیچو و دجو، ۲۰۰۲) به دست می‌آید.
ب) هموارسازی سود ($smooth$): نسبت انحراف معیار سود خالص به جریان نقدی عملیاتی.
ج) پایداری سود ($stabale$): رگرسیون بازده دارایی‌ها تقسیم‌بر بازده دارایی‌های دوره قبل (Lev, 1983; Ali and Zarowin).
د) قابلیت پیش‌بینی سود ($prdict$): انحراف معیار باقیمانده‌ی از مدل رگرسیونی زیر:

$$ROA_t = \alpha_0 + \alpha_1 ROA_{t-1} + \varepsilon$$

۴- یافته‌های پژوهش

برای ارائه بهتر نتایج تحقیق و مطابقت آن‌ها با هم هر بار رابطه یکی از متغیرهای کیفیت اطلاعات حسابداری را که تحت تأثیر متغیر حاکمیت شرکتی است با متغیرهای وابسته (چهار متغیر وابسته) به صورت جداگانه بررسی می‌شود.

نگاره شماره ۱ آمار توصیفی متغیرها نشان می‌دهد که در کل مقادیر میانگین و میانه متغیرها نزدیک به هم بوده که بیانگر توزیع متقارن و نرمال متغیرها است. در ادامه به آزمون فرضیات پرداخته می‌شود و

نگاره ۱- آماره توصیفی متغیرها

نام متغیر	نماد	میانگین	میانه	بیشترین	کمترین	انحراف معیار
قابلیت پیش‌بینی سود	PRDICT	0.020	0.016	0.105	0.003	0.014
هموارسازی سود	SMOOT	15.754	7.264	136.813	0.095	21.608
پایداری سود	STABAL	0.632	0.760	0.990	-0.550	0.334
کیفیت افلام تعهدی	ACCURAL	0.196	0.241	0.449	0.002	0.175
کیفیت جامع اطلاعات مالی	RANK	18.121	18.000	32.000	5.000	5.642
همبستگی نرخ رشد سرمایه‌گذار پهای بلندمدت شرکت با صنعت	GROWFA	0.174	0.193	0.999	-0.967	0.549
همبستگی نرخ رشد تأمین مالی بلندمدت شرکت با صنعت	GROWLE	0.340	0.458	1.000	-0.970	0.516
همبستگی نرخ رشد سود عملیاتی شرکت با صنعت	GROWOPER	0.367	0.541	0.999	-0.997	0.585
همبستگی نرخ رشد فروش شرکت با صنعت	GROWSALES	0.512	0.705	0.999	-0.956	0.488
اندازه هیئت‌مدیره	CEO	0.831	1.000	1.000	0.000	0.377
سهامدار کنترلی	CONTROL	0.548	1.000	1.000	0.000	0.500
عضویت مدیرعامل در هیئت‌مدیره	DIRE	0.992	1.000	1.000	0.000	0.090
درصد مالکیت سهامدار نهادی	INVSHAR	775/	809/	1	20/	16408/
تمرکز مالکیت	SHAR	518/	522/	978/	032/	177/
کیفیت افشا	DISCLUSER	0.492	0.000	1.000	0.000	0.502
شاخص حاکمیت شرکتی	GOVER	5.710	6.000	8.000	3.000	1.401
اهرم مالی	LEV	0.629	0.640	1.681	0.026	0.241
توانایی عملیاتی شرکت	OPER	2.474	2.490	3.862	1.663	0.344

لین و چو (۲۰۰۲) تأیید شده ولی سنجش نرمال بودن با آزمون جاکبرا نشان داد که متغیرهای وابسته از توزیع نرمال پیروی نمی‌کند، بنابراین برای نرمال‌سازی متغیر وابسته از آزمون تبدیل جانسون استفاده و در نهایت به آزمون فرضیه‌ها پرداخته شده است.

الف) آزمون فرضیه‌های فرعی اول تا چهار با در نظر گرفتن "شاخص قابلیت پیش‌بینی سود" به عنوان شاخص کیفیت اطلاعات حسابداری قبل از برآزش الگوهای تحقیق، ابتدا آزمون تشخیصی F لیمر انجام شد که در تمام موارد نشان‌دهنده روش داده‌های ترکیبی ساده است. همچنین پایایی متغیرها با استفاده از آزمون لوین،

نگاره ۲- نتایج آزمون تشخیصی F لیمر

فرضیات	آماره F لیمر	سطح خطا	روش پذیرفته شده
الگوی اول	۰,۹۹۲	۰,۴۳۰	روش داده‌های ترکیبی ساده
الگوی دوم	۰,۳۸۶	۰,۷۶۴	روش داده‌های ترکیبی ساده
الگوی سوم	۰,۲۸۳	۰,۸۳۸	روش داده‌های ترکیبی ساده
الگوی چهارم	۱,۸۷۷	۰,۱۳۳	روش داده‌های ترکیبی ساده

نگاره ۳- نتایج تخمین الگو سطح خطا (متغیر قابلیت پیش‌بینی سود)

متغیرها	الگوی اول	الگوی دوم	الگوی سوم	الگوی چهارم
قابلیت پیش‌بینی سود	(۰,۰۰۰) ۱۸,۵۹۳	(۰,۰۰۰) -۱۰,۷۳۹	(۰,۰۰۰) ۵,۹۸۸	(۰,۰۱۵) ۳,۸۴۶
متغیر حاکمیت شرکتی	(۰,۰۰۰) ۰,۰۳۸	(۰,۰۰۰) -۰,۰۵۴	(۰,۰۰۰) ۰,۰۱۷	(۰,۳۰۱) ۰,۰۱۱
متغیر حاکمیت شرکتی و قابلیت پیش‌بینی سود	(۰,۰۰۰) -۱,۷۷۳	(۰,۰۰۰) ۱,۸۴۴	(۰,۰۰۰) -۱,۰۸۶	(۰,۱۱۳) -۰,۵۶۶
اهرم مالی	(۰,۰۰۰) -۰,۶۴۴	(۰,۰۷۰) ۰,۱۵۹	(۰,۰۰۰) -۰,۱۵۴	(۰,۰۰۱) -۰,۲۱۳
فرصت رشد	(۰,۰۱۴) ۰,۰۳۷	(۰,۰۰۷) ۰,۰۱۰	(۰,۱۰۸) -۰,۰۰۴	(۰,۵۹۲) -۰,۰۰۲
توانایی عملیاتی	(۰,۰۲۷) ۰,۰۹۸	(۰,۰۰۷) ۰,۰۷۷	(۰,۰۰۵) ۰,۱۵۱	(۰,۰۰۰) ۰,۲۱۲
بازده دارائی‌ها	(۰,۰۰۰) -۰,۹۶۳	(۰,۶۸۳) ۰,۰۸۲	(۰,۳۲۴) ۰,۰۶۵	(۰,۲۰۱) ۰,۱۶۳
اندازه شرکت	(۰,۰۱۳) -۰,۲۱۳	(۰,۰۰۴) ۰,۲۰۲	(۰,۰۹۶) ۰,۰۶۴	(۰,۰۰۰) ۰,۲۷۸
انحراف معیار فروش	(۰,۵۲۰) ۰,۰۳۷	(۰,۰۰۰) ۰,۲۰۱	(۰,۰۰۰) -۰,۲۳۹	(۰,۰۰۰) -۰,۲۹۲
C	(۰,۰۵۲) ۱,۲۴۰	(۰,۰۰۶) -۰,۹۶۳	(۰,۰۰۲) -۰,۳۲۲	(۰,۰۰۰) -۱,۵۶۳
R-Squared	۰/۹۴۵	۰/۹۳۱	۰/۹۸۹	۰/۹۸۴
Adjusted R-Squared	۰/۹۳۵	۰/۹۰۶	۰/۹۸۵	۰/۹۷۹
F stat. (P.Value)	(۰/۰۰۰) ۴۶/۷۸۷	(۰/۰۰۰) ۲۶/۷۱۴	(۰/۰۰۰) ۲۵۳/۸۶۷	(۰/۰۰۰) ۱۷۱/۹۱۲
D.W Stat.	۲/۰۸۰	۲/۱۳۵	۱/۹۹۱	۲/۱۷۸

قابلیت پیش‌بینی سود) و سطح معناداری و علامت ضرایب متغیرها می‌توان نتیجه گرفت در الگوهای اول و دوم و سوم هنگامی که سازوکارهای حاکمیت شرکتی ضعیف است کیفیت اطلاعات حسابداری، متغیر وابسته را بهتر تبیین می‌نماید.

ب) آزمون فرضیه های فرعی اول تا چهار با در نظر گرفتن "شاخص هموار سازی سود" به‌عنوان شاخص کیفیت اطلاعات حسابداری

با توجه به آماره‌های F و سطح خطای به‌دست‌آمده برای آن‌ها که کمتر از ۰/۰۱ است، در سطح اطمینان ۰/۹۹ می‌توان بیان کرد که در کل الگوها به‌خوبی برازش شده و از معناداری بالایی برخوردار است. همچنین با توجه به مقدار آماره دوربین واتسون به‌دست‌آمده برای الگوها می‌توان بیان کرد که خودهمبستگی سریالی میان جملات

با توجه به آماره‌های F و سطح خطای به‌دست‌آمده برای آن‌ها که کمتر از ۰/۰۱ است، در سطح اطمینان ۰/۹۹ می‌توان بیان کرد که در کل الگوها به‌خوبی برازش شده و از معناداری بالایی برخوردار است. همچنین با توجه به مقدار آماره دوربین واتسون به‌دست‌آمده برای الگوها می‌توان بیان کرد که خودهمبستگی سریالی میان جملات باقیمانده‌های الگوی تحقیق وجود ندارد. نتایج مؤید این موضوع است که بالای ۹۲ درصد در الگوی اول، ۹۰ درصد الگوی دوم، ۹۸ درصد الگوی سوم و ۹۷ درصد الگوی چهارم از تغییرات متغیر وابسته به‌وسیله متغیرهای مستقل تحقیق توضیح داده‌شده است. ضریب متغیر قابلیت پیش‌بینی سود در الگوهای تحقیق و سطح معناداری آن نشان می‌دهد که این متغیر در هر ۴ الگوی تحقیق تأیید شد. برای متغیر اصلی در این آزمون (متغیر حاکمیت شرکتی در

این آزمون (متغیر حاکمیت شرکتی در هموارسازی سود) سطح معناداری آن در الگوی اول، دوم و سوم تأیید شده است. بدین ترتیب می‌توان نتیجه گرفت با توجه به علامت ضرایب متغیرها در الگوهای اول و دوم و سوم هنگامی که سازوکارهای حاکمیت شرکتی ضعیف می‌باشند کیفیت اطلاعات حسابداری، متغیر وابسته را بهتر تبیین می‌نماید.

باقیمانده‌های الگوی تحقیق وجود ندارد. نتایج مؤید این موضوع است که بالای ۹۲ درصد در الگوی اول، ۹۱ درصد الگوی دوم، ۹۸ درصد الگوی سوم و ۹۸ درصد الگوی چهارم از تغییرات متغیر وابسته به‌وسیله متغیرهای مستقل تحقیق توضیح داده شده است. ضریب متغیر هموارسازی سود در الگوهای تحقیق و سطح معناداری آن نشان می‌دهد که این متغیر در الگوی اول و دوم تحقیق تأیید و برای متغیر اصلی در

نگاره ۴- نتایج آزمون تشخیصی F لیمر

فرضیات	آماره F لیمر	سطح خطا	روش پذیرفته شده
الگوی اول	۰,۶۰۴	۰,۶۱۳	روش داده‌های ترکیبی ساده
الگوی دوم	۰,۴۲۲	۰,۷۳۷	روش داده‌های ترکیبی ساده
الگوی سوم	۰,۳۰۵	۰,۸۲۲	روش داده‌های ترکیبی ساده
الگوی چهارم	۲,۱۷۱	۰,۰۹۱	روش داده‌های ترکیبی ساده

نگاره ۵- نتایج تخمین الگو سطح خطا (متغیر هموارسازی سود)

متغیرها	الگوی اول	الگوی دوم	الگوی سوم	الگوی چهارم
هموارسازی سود	(۰,۰۱۴) -۰,۰۰۳	(۰,۰۰۰) ۰,۰۰۹۶	(۰,۰۰۳) ۰,۰۰۳	(۰,۹۵۶) ۰,۰۰۰
متغیر حاکمیت شرکتی	(۰,۱۷۵) -۰,۰۲۲	(۰,۰۷۰) ۰,۰۱۲	(۰,۷۹۶) ۰,۰۰۰۴	(۰,۲۰۵) -۰,۰۰۳
متغیر حاکمیت شرکتی و هموارسازی سود	(۰,۰۰۳) ۰,۰۰۱	(۰,۰۰۰) -۰,۰۰۲	(۰,۰۰۷) -۰,۰۰۱	(۰,۶۶۹) ۰,۰۰۰۱
اهرم مالی	(۰,۰۰۰) -۰,۳۳۴	(۰,۰۸۲) ۰,۱۳۲	(۰,۰۰۰) -۰,۱۶۵	(۰,۰۰۰) -۰,۲۱۸
فرصت رشد	(۰,۰۰۶) ۰,۰۳۵	(۰,۲۴۸) ۰,۰۰۶	(۰,۰۰۰) -۰,۰۰۹	(۰,۴۲۶) -۰,۰۰۳
توانایی عملیاتی	(۰,۸۹۱) ۰,۰۰۸	(۰,۰۰۲) ۰,۱۶۲	(۰,۰۰۰) ۰,۱۷۱	(۰,۰۰۰) ۰,۲۰۸
بازده دارایی‌ها	(۰,۰۸۵) -۰,۳۴۹	(۰,۱۲۴) ۰,۰۹۰	(۰,۰۲۲) ۰,۱۳۳	(۰,۱۲۰) ۰,۲۲۷
اندازه شرکت	(۰,۲۰۲) -۰,۱۱۰	(۰,۰۰۰) ۰,۱۴۱	(۰,۰۰۰) ۰,۰۵۷	(۰,۰۰۰) ۰,۲۹۹
انحراف معیار فروش	(۰,۰۲۴) ۰,۱۹۳	(۰,۴۶۱) ۰,۰۴۷	(۰,۰۰۰) -۰,۲۷۴	(۰,۰۰۰) -۰,۲۶۶
C	(۰,۱۴۳) ۱,۰۰۶	(۰,۰۰۰) -۱,۰۹۱	(۰,۰۰۱) -۰,۱۸۶	(۰,۰۰۰) -۱,۶۰۵
R-Squared	۰/۹۴۳	۰/۹۳۹	۰/۹۹۱	۰/۹۹۰
Adjusted R-Squared	۰/۹۳۱	۰/۹۱۶	۰/۹۸۸	۰/۹۸۷
F stat. (P. Value)	(۰/۰۰۰) ۴۴/۶۹	(۰/۰۰۰) ۴۱/۸۳۹	(۰/۰۰۰) ۳۰۶/۱۴۰	(۰/۰۰۰) ۲۷۸/۴۱۵
D.W Stat.	۲/۰۶۴	۲/۰۶۰	۲/۰۲۷	۲/۱۵۷

برخوردار است. همچنین با توجه به مقدار آماره دوربین و اتسون به‌دست آمده برای الگوها می‌توان بیان کرد که خودهمبستگی سریالی میان جملات باقیمانده‌های الگوی تحقیق وجود ندارد. همچنین، نتایج مؤید این موضوع است که بالای ۹۲ درصد در الگوی اول، ۹۰ درصد الگوی دوم، ۹۸ درصد الگوی سوم و ۹۸ درصد الگوی چهارم از تغییرات متغیر

ج) آزمون فرضیه‌های فرعی اول تا چهارم با در نظر گرفتن "پایداری سود" به‌عنوان شاخص کیفیت اطلاعات حسابداری
با توجه به آماره‌های F و سطح خطای به‌دست آمده برای آن‌ها که کمتر از ۰/۰۱ است، در سطح اطمینان ۰/۹۹ می‌توان بیان کرد که در کل الگوها به‌خوبی برازش شده و از معناداری بالایی

سوم تأیید شده است. بدین ترتیب می‌توان با توجه به سطح معناداری و علامت ضرایب متغیرها نتیجه گرفت در الگوهای دوم و سوم هنگامی که سازوکارهای حاکمیت شرکتی ضعیف می‌باشند کیفیت اطلاعات حسابداری، متغیر وابسته را بهتر تبیین می‌نماید

وابسته به‌وسیله متغیرهای مستقل تحقیق توضیح داده شده است. ضریب متغیر پایداری سود در الگوهای تحقیق و سطح معناداری آن نشان می‌دهد که این متغیر در الگوی دوم و سوم تحقیق تأیید و برای متغیر اصلی در این آزمون (متغیر حاکمیت شرکتی در پایداری سود) سطح معناداری آن در الگوی دوم و

نگاره ۶- نتایج آزمون تشخیصی F لیمر

فرضیات	آماره F لیمر	سطح خطا	روش پذیرفته شده
الگوی اول	۰,۵۵۲	۰,۶۴۷	روش داده‌های ترکیبی ساده
الگوی دوم	۰,۳۸۰	۰,۷۶۷	روش داده‌های ترکیبی ساده
الگوی سوم	۰,۲۴۸	۰,۸۶۳	روش داده‌های ترکیبی ساده
الگوی چهارم	۱,۵۶۷	۰,۱۹۷	روش داده‌های ترکیبی ساده

نگاره ۷- نتایج تخمین الگو سطح خطا (متغیر پایداری سود)

متغیرها	الگوی اول	الگوی دوم	الگوی سوم	الگوی چهارم
پایداری سود	۰,۱۴۳ (۰,۲۷۶)	۰,۱۴۹ (۰,۰۰۰)	۰,۲۲۰ (۰,۰۰۰)	۰,۰۳۵ (۰,۲۵۸)
متغیر حاکمیت شرکتی	۰,۰۲۸ (۰,۱۱۸)	۰,۰۰۵ (۰,۴۴۹)	۰,۰۳۵ (۰,۰۰۰)	۰,۰۰۱ (۰,۸۷۴)
متغیر حاکمیت شرکتی و پایداری سود	۰,۰۰۱ (۰,۹۸۰)	۰,۰۲۶ (۰,۰۰۰)	۰,۰۴۲ (۰,۰۰۰)	۰,۰۰۲ (۰,۲۶۲)
اهرم مالی	۰,۰۶۷۴ (۰,۰۰۰)	۰,۲۸۳ (۰,۰۰۱)	۰,۱۶۹ (۰,۰۰۰)	۰,۱۷۲ (۰,۰۰۰)
فرصت رشد	۰,۰۲۸ (۰,۰۴۸)	۰,۰۱۴ (۰,۰۰۰)	۰,۰۱۱ (۰,۰۰۰)	۰,۰۰۱ (۰,۸۳۷)
توانایی عملیاتی	۰,۰۲۰ (۰,۱۶۱)	۰,۱۱۶ (۰,۰۰۱)	۰,۱۶۸ (۰,۰۰۰)	۰,۱۷۸ (۰,۰۰۰)
بازده دارایی‌ها	۰,۰۵۸۴ (۰,۰۰۰)	۰,۱۵۲ (۰,۰۰۶)	۰,۰۴۸ (۰,۳۵۹)	۰,۰۸۶ (۰,۳۴۴)
اندازه شرکت	۰,۰۲۱۸ (۰,۰۱۴)	۰,۰۲۱۱ (۰,۰۰۰)	۰,۱۴۴ (۰,۰۰۰)	۰,۰۲۸۰ (۰,۰۰۰)
انحراف معیار فروش	۰,۰۳۸۲ (۰,۰۰۲)	۰,۱۲۱ (۰,۰۳۲)	۰,۰۲۴۹ (۰,۰۰۰)	۰,۰۲۲۲ (۰,۰۰۰)
C	۱,۸۱۵ (۰,۰۰۷)	۰,۰۵۲۸ (۰,۰۰۰)	۰,۰۵۴۰ (۰,۰۱۴)	۰,۰۴۴۰ (۰,۰۰۰)
R-Squared	۰/۹۴۶	۰/۹۳۳	۰/۹۸۸	۰/۹۸۷
Adjusted R-Squared	۰/۹۲۶	۰/۹۰۸	۰/۹۸۳	۰/۹۸۲
F stat. (P. Value)	۴۷/۳۶۲ (۰/۰۰۰)	۳۷/۹۲۳ (۰/۰۰۰)	۲۱۸/۹۰۲ (۰/۰۰۰)	۲۰۶/۷۴۳ (۰/۰۰۰)
D.W Stat.	۲/۰۸۶	۲/۱۰۷	۱/۹۴۵	۲/۱۵۷

دوربین واتسون به‌دست آمده برای الگوها می‌توان بیان کرد که خودهمبستگی سریالی میان جملات باقیمانده‌های الگوی تحقیق وجود ندارد. همچنین، نتایج مؤید این موضوع است که بالای ۹۰ درصد در الگوی اول، ۹۰ درصد الگوی دوم، ۹۸ درصد الگوی سوم و ۹۹ درصد الگوی چهارم از تغییرات متغیر وابسته به‌وسیله متغیرهای مستقل تحقیق توضیح داده شده است.

د) آزمون فرضیه های فرعی اول تا چهار با در نظر گرفتن "اقلام تعهدی سود" به‌عنوان شاخص کیفیت اطلاعات حسابداری

با توجه به آماره‌های F و سطح خطای به‌دست آمده برای آن‌ها که کمتر از ۰/۰۱ است، در سطح اطمینان ۰/۹۹ می‌توان بیان کرد که در کل الگوها به‌خوبی برازش شده و از معناداری بالایی برخوردار است. همچنین با توجه به مقدار آماره

تأیید نشده است. بدین ترتیب می‌توان نتیجه گرفت در الگوی اول هنگامی که سازوکارهای حاکمیت شرکتی ضعیف می‌باشند کیفیت اطلاعات حسابداری، متغیر وابسته را بهتر تبیین می‌نماید. در ادامه در یک حالت کلی، متغیری جامع برای کیفیت اطلاعات تعریف شده و به بررسی تأثیر آن پرداخته می‌شود.

با توجه به ضریب متغیر کیفیت اقلام تعهدی سود در الگوهای تحقیق و سطح معناداری آن نشان می‌دهد این متغیر تنها در الگوی دوم تحقیق تأیید و برای متغیر اصلی در این آزمون (حاکمیت شرکتی در متغیر کیفیت اقلام تعهدی سود) سطح معناداری آن در الگوی اول تأیید و در الگوی دوم، سوم و چهارم

نگاره ۸- نتایج آزمون تشخیصی F لیمر

فرضیات	آماره F لیمر	سطح خطا	روش پذیرفته شده
الگوی اول	۰,۶۶۸	۰,۵۷۲	روش داده‌های ترکیبی ساده
الگوی دوم	۰,۴۱۴	۰,۷۴۳	روش داده‌های ترکیبی ساده
الگوی سوم	۰,۳۰۶	۰,۸۲۱	روش داده‌های ترکیبی ساده
الگوی چهارم	۲,۱۱۹	۰,۰۹۷	روش داده‌های ترکیبی ساده

نگاره ۹- نتایج تخمین الگو سطح خطا (متغیر کیفیت اقلام تعهدی سود)

متغیرها	الگوی اول	الگوی دوم	الگوی سوم	الگوی چهارم
کیفیت اقلام تعهدی	۰,۲۴۳ - (۰,۴۵۷)	۰,۴۱۲ (۰,۰۳۵)	۰,۰۸۹ (۰,۲۶۸)	۰,۰۷۵ - (۰,۶۰۰)
حاکمیت شرکتی	۰,۰۳۴ - (۰,۱۳۰)	۰,۰۱۰ - (۰,۳۰۴)	۰,۰۰۱ - (۰,۶۳۱)	۰,۰۰۵ - (۰,۲۹۰)
حاکمیت شرکتی و کیفیت اقلام تعهدی	۰,۱۴۱ (۰,۰۱۸)	۰,۰۲۷ - (۰,۴۴۸)	۰,۰۲۷ - (۰,۱۵۷)	۰,۰۱۸ (۰,۵۱۱)
اهرم مالی	۰,۰۳۵۱ - (۰,۰۰۱)	۰,۲۲۷ (۰,۰۰۰)	۰,۱۶۴ - (۰,۰۰۰)	۰,۲۲۰ - (۰,۰۰۰)
فرصت رشد	۰,۰۳۸ (۰,۰۰۱)	۰,۰۱۵ (۰,۰۰۵)	۰,۰۰۹ - (۰,۰۰۰)	۰,۰۰۱ - (۰,۷۴۰)
توانایی عملیاتی	۰,۰۲۶ - (۰,۶۴۰)	۰,۱۵۲ (۰,۰۰۱)	۰,۱۵۶ (۰,۰۰۳)	۰,۲۰۶ (۰,۰۰۰)
بازده دارایی‌ها	۰,۴۴۷ - (۰,۰۰۲)	۰,۱۰۸ (۰,۱۶۵)	۰,۱۳۰ (۰,۰۰۲)	۰,۱۹۶ (۰,۱۵۸)
اندازه شرکت	۰,۰۶۲ - (۰,۵۹۴)	۰,۱۹۸ (۰,۰۰۰)	۰,۰۸۶ (۰,۰۰۰)	۰,۲۹۸ (۰,۰۰۰)
انحراف معیار فروش	۰,۲۹۲ (۰,۰۰۴)	۰,۱۰۹ (۰,۰۳۱)	۰,۲۳۳ - (۰,۰۰۰)	۰,۲۷۱ - (۰,۰۰۰)
C	۰,۷۸۲ (۰,۳۹۹)	-۱,۴۶۹ (۰,۰۰۰)	-۰,۳۴۲ (۰,۰۰۱)	-۱,۵۷۹ (۰,۰۰۰)
R-Squared	۰/۹۳۲	۰/۹۳۲	۰/۹۹۰	۰/۹۹۴
Adjusted R-Squared	۰/۹۰۷	۰/۹۰۷	۰/۹۸۷	۰/۹۹۱
F stat. (P. Value)	(۰/۰۰۰) ۳۷/۲۲۶	(۰/۰۰۰) ۳۷/۴۶۷	(۰/۰۰۰) ۲۸۳/۵۶۸	(۰/۰۰۰) ۴۲۵/۲۲۵
D.W Stat.	۲/۰۸۸	۲/۰۶۱	۱/۹۹۵	۲/۱۸۰

موضوع است که بالای ۹۱ درصد در الگوی اول، ۹۰ درصد الگوی دوم، ۹۸ درصد الگوی سوم و ۹۵ درصد الگوی چهارم از تغییرات متغیر وابسته به وسیله متغیرهای مستقل تحقیق توضیح داده شده است. با توجه به ضریب متغیر کیفیت جامع اطلاعات حسابداری در الگوهای تحقیق و سطح معناداری آن نشان می‌دهد این متغیر در همه الگوهای تحقیق تأیید و برای متغیر حاکمیت شرکتی سطح معناداری

آزمون فرضیه های اول تا چهار با در نظر گرفتن "کیفیت جامع اطلاعات" به عنوان شاخص کیفیت اطلاعات حسابداری

آماره های F و سطح خطای آن (۰/۰۱)، همچنین مقدار آماره دوربین و واتسون حاکی از این است که الگوها به خوبی و با سطح معناداری بالایی برازش شده و خودهمبستگی سریالی میان جملات باقیمانده الگوهای تحقیق وجود ندارد. همچنین، نتایج مؤید این

شده است. بدین ترتیب با در نظر گرفتن سطوح معناداری و علامت ضرایب متغیرها در حالت کلی می‌توان نتیجه گرفت هنگامی که سازوکارهای حاکمیت شرکتی ضعیف می‌باشند کیفیت اطلاعات حسابداری، متغیر وابسته را بهتر تبیین می‌نماید.

آن در الگوی دوم و سوم تحقیق تأیید شده و برای متغیر اصلی در این آزمون (متغیر حاکمیت شرکتی با متغیر کیفیت جامع اطلاعات حسابداری) در سطح معناداری آن در الگوی دوم و سوم تأیید و در الگوی اول و چهارم تنها در سطح معناداری ۱۰ درصد تأیید

نگاره ۱۰- نتایج آزمون تشخیصی F لیمر

فرضیات	آماره F لیمر	سطح خطا	روش پذیرفته شده
الگوی اول	۰,۶۸۴	۰,۵۶۲	روش داده‌های ترکیبی ساده
الگوی دوم	۰,۴۱۰	۰,۷۴۶	روش داده‌های ترکیبی ساده
الگوی سوم	۰,۲۲۱	۰,۸۸۲	روش داده‌های ترکیبی ساده
الگوی چهارم	۱,۶۲۰	۰,۱۸۴	روش داده‌های ترکیبی ساده

نگاره ۱۱- نتایج تخمین الگو سطح خطا (متغیر کیفیت جامع اطلاعات حسابداری)

متغیرها	الگوی اول	الگوی دوم	الگوی سوم	الگوی چهارم
متغیر جامع کیفیت اطلاعات حسابداری	۰,۰۱۶ (۰,۰۴۷)	۰,۰۰۶ (۰,۰۶۱)	۰,۰۲۳ (۰,۰۰۰)	۰,۰۰۹ (۰,۰۰۱)
متغیر حاکمیت شرکتی	۰,۰۲۸ (۰,۰۳۱۹)	۰,۰۱۵ (۰,۰۲۵)	۰,۰۹۰ (۰,۰۰۰)	۰,۰۰۸ (۰,۰۲۰۶)
متغیر حاکمیت شرکتی و کیفیت جامع اطلاعات حسابداری	۰,۰۰۲ (۰,۰۷۵)	۰,۰۰۱ (۰,۰۰۲)	۰,۰۰۵ (۰,۰۰۰)	۰,۰۰۱ (۰,۰۷۰)
اهرم مالی	۰,۴۸۹ (۰,۰۰۰)	۰,۲۷۴ (۰,۰۰۷)	۰,۱۰۹ (۰,۰۰۰)	۰,۱۵۱ (۰,۰۱۰)
فرصت رشد	۰,۰۳۷ (۰,۰۱۹)	۰,۰۱۸ (۰,۰۰۰)	۰,۰۰۹ (۰,۰۸۵)	۰,۰۰۱ (۰,۷۴۵)
توانایی عملیاتی	۰,۰۱۷ (۰,۷۶۸)	۰,۱۳۹ (۰,۰۰۲)	۰,۱۵۵ (۰,۰۰۰)	۰,۱۷۸ (۰,۰۰۰)
بازده دارائی‌ها	۰,۳۸۸ (۰,۱۳۰)	۰,۱۲۳ (۰,۱۳۵)	۰,۰۶۹ (۰,۱۶۵)	۰,۰۳۴ (۰,۵۰۳)
اندازه شرکت	۰,۱۵۴ (۰,۱۵۷)	۰,۱۷۸ (۰,۰۰۰)	۰,۱۴۹ (۰,۰۰۰)	۰,۳۲۲ (۰,۰۰۰)
انحراف معیار فروش	۰,۱۹۷ (۰,۰۲۴)	۰,۰۸۳ (۰,۰۱۴)	۰,۲۰۲ (۰,۰۰۰)	۰,۲۰۱ (۰,۰۰۰)
C	۱,۱۱۴ (۰,۲۴۹)	۱,۳۹۶ (۰,۰۰۰)	۰,۳۳۴ (۰,۰۰۰)	۱,۵۹۹ (۰,۰۰۰)
R-Squared	۰/۹۳۸	۰/۹۳۲	۰/۹۱۹	۰/۹۶۶
Adjusted R-Squared	۰/۹۱۵	۰/۹۰۶	۰/۹۱۴	۰/۹۵۴
F stat. (P. Value)	۴۱/۳۰۰ (۰/۰۰۰)	۲۷/۰۴۲ (۰/۰۰۰)	۲۳۵/۲۰۲ (۰/۰۰۰)	۷۷/۵۷۰ (۰/۰۰۰)
D.W Stat.	۲/۰۷۵	۲/۱۰۷	۲/۰۲۱	۲/۲۱۳

۵- نتیجه‌گیری و بحث

همان‌طور که پیش‌تر نیز ارائه گردید، هدف این پژوهش بررسی نقش کیفیت اطلاعات حسابداری در تصمیم‌گیری‌های سرمایه‌ای تحت شرایطی است که حاکمیت شرکتی ضعیفی برقرار می‌باشد. نتایج کلی پژوهش نشان می‌دهد، هنگامی که سازوکارهای حاکمیت شرکتی ضعیف می‌باشند کیفیت اطلاعات حسابداری، مدیریت سرمایه‌گذاری منابع را بهتر تبیین می‌نماید و نقش پررنگ‌تری در تصمیم‌گیری‌ها دارد.

مطابق یافته‌های بسیاری از محققان (بیلت و همکاران، ۲۰۱۶؛ اون گور^{۱۲}، ۲۰۱۲؛ بالایی و ایزدی نیا، ۱۳۹۴) وجود حاکمیت شرکتی مطلوب می‌تواند با کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و رفع مشکلات نمایندگی به بهبود عملکرد در تصمیمات سرمایه‌گذاری و مدیریتی انجامیده و در واقع بعنوان یک ناظر عمل کند. یکی دیگر از مولفه‌های بسیار تأثیرگذار بر تصمیمات سرمایه‌گذاری، وجود اطلاعات مالی باکیفیت و قابل اتکا می‌باشد. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های

بر اساس یافته های پژوهش حاضر، ارتقاء کیفیت اطلاعات حسابداری در بلند مدت می تواند هم جهتی رشد شرکت با صنعت را افزایش دهد به عبارت دیگر توان رقابت شرکت را در بازارهای مختلف افزایش دهد. حتی در برخی از بازارها ضعف سازو کار حاکمیت شرکتی را نیز برطرف نماید. از این رو پیشنهاد می شود کیفیت اطلاعات حسابداری به عنوان یکی از عواملی که توان رقابتی شرکت ها را افزایش می دهند در ارزیابی عملکرد و ترسیم انتظارات آتی مورد توجه قرار گیرد.

فهرست منابع

- * بادآور نهنندی، یونس؛ قادری، صلاح الدین و رضا بهشتی نهند. (۱۳۹۲). " تأثیر شفافیت اطلاعات حسابداری بر ناکارایی سرمایه گذاری در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، فصلنامه پژوهش ها و سیاست های اقتصادی، سال ۲۱، شماره ۶۸، صص ۶۵-۸۲.
- * بارانی، مهدی و قدرت الله حیدری نژاد. (۱۳۹۲). بررسی تأثیر اصول حاکمیت شرکتی بر فروش و بازده سهام شرکتهای صنعت خودرو سازی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. دومین کنفرانس ملی حسابداری، مدیریت مالی و سرمایه گذاری.
- * بالایی، مهدی علی و ناصر ایزدی نیا (۱۳۹۴). " بررسی تأثیر حاکمیت شرکتی بر کارایی سرمایه گذاری شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، کنفرانس بین المللی پژوهشهای نوین در مدیریت، اقتصاد و حسابداری.
- * حساس یگانه، یحیی. (۱۳۹۵). تأثیر سازوکارهای حاکمیت شرکتی بر کیفیت حسابرسی و مدیریت سود واقعی. پژوهش های تجربی حسابداری، سال پنجم، شماره ۲۰، صص ۴۵-۲۳.
- * رهنمای رودپشتی، فریدون؛ هبیتی، فرشاد؛ طالب نیا، قدرت الله؛ نبوی چاشمی، سیدعلی. (۱۳۹۱). ارائه الگوی سنجش تأثیر مکانیسم های حاکمیت شرکتی بر مدیریت سود در بورس اوراق بهادار

پژوهش نشان می دهد، هنگامی که سازوکارهای حاکمیت شرکتی ضعیف هستند کیفیت اطلاعات حسابداری، هم جهتی رشد شرکت با صنعت را بهتر تبیین می نماید و نقش پررنگ تری در تصمیم گیری های سرمایه گذاران ایفا می نماید.

یافته های پژوهش حاضر مطابق با صفری و رعنائی (۱۳۹۶)، امیر عالی زاده (۱۳۹۵)، ایزی و محمودی (۱۳۹۳)، ژی و وانگ (۲۰۱۶)، بیدل و همکاران (۲۰۰۹)، وردی (۲۰۰۶) حاکی از وجود رابطه بین کیفیت اطلاعات حسابداری و تصمیمات سرمایه گذاری است مشخص گردید که در شرایطی که سازوکارهای شرکتی ضعیف است، کیفیت اطلاعات حسابداری به سرمایه گذاران کمک بیشتری می نماید که این نتیجه با یافته پژوهش های زیر سازگار است، بالایی و ایزدی نیا (۱۳۹۴)، رهنمای رودپشتی و همکاران (۱۳۹۱)، نیکومرام و محمدزاده (۱۳۸۹)، ژی و وانگ (۲۰۱۶)، فونگ و شین^{۱۳} (۲۰۱۲)، بهاتاچریا و گراهام^{۱۴} (۲۰۱۰) که نشان دهنده تأثیر متغیرهای حاکمیت شرکتی بر کیفیت اطلاعات، تصمیمات شرکت و یا کارایی سرمایه گذاری بوده و همچنین با نتایج تحقیق افشار زاده (۱۳۹۱) که حاکی از آن است حاکمیت شرکتی می تواند با کاهش هردوی بیش-کم سرمایه گذاری در افزایش کارایی سرمایه گذاری مؤثر واقع شود نیز سازگار است. البته تا حدودی با یافته های امیر عالی زاده (۱۳۹۵) نیز سازگار است که نشان داد بین یک شاخص حاکمیت شرکتی (وظیفه دوگانه مدیرعامل) و یک متغیر کیفیت اطلاعات (مدیریت سود) رابطه منفی و معناداری وجود دارد. البته یافته های ناسازگاری نیز وجود دارد مانند پژوهش دیانتی و ملک محمدی (۱۳۹۲) که نشان دادند هیچ ارتباطی بین سازوکارهای حاکمیت شرکتی (سرمایه گذاران نهادی، اندازه هیئت مدیره و وظیفه دوگانه مدیرعامل) و کیفیت اطلاعات مالی وجود ندارد و همچنین دمستز و ویلاونگا^{۱۵} (۲۰۰۱) که عنوان کردند هیچ رابطه آماری معناداری بین مالکیت نهادی و عملکرد مالی وجود ندارد.

- شرکتی بر نقد شوندگی سهام شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه بورس اوراق بهادار، شماره ۱۳، صص ۱۵۷ - ۱۷۳.
- * Bhattacharya, U. , Daouk, H. , Welker, M. , (2003). The world price of earnings opacity. *Account. Rev.* 78 (3), 641-678.
- * Bolton P, Von Thadden E (1998), "Block, liquidity, and corporate Control", *Journal of Finance* 53, 1-25.
- * Bushman, R.M., Smith, A.(2001). Financial accounting information and corporate governance. *Journal of Accounting and Economics* 32, 237-333.
- * Chen, W.P, Chung, H, Lee, C , and Liao, W-L., (2007), "Corporate Governance and Equity Liquidity: analysis of S&P Transparency and Disclosure" Working paper. <http://ssrn.com>.
- * Jensen, M., (1986). Agency costs of free cash flow, corporate finance, and takeovers. *American Economic Review* 76, 323-329.
- * Jinbu Zhai, Yutao Wang. (2016). "Accounting information quality, governance efficiency and capital investment choice", *China Journal of Accounting Research*, 9 (2016) 251-266.
- * Scott Fung , Shih-Chuan Tsai. (2012). "Institutional Ownership and Corporate Investment Performance", *Canadian Journal of Administrative Sciences*, Volume 29, Issue 4.
- * Seraina C. Anagnostopoulou, Andrianos E. Tsekrekos. (2015). "Accounting quality, information risk and implied volatility around earnings announcements". *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, Volume 34, January 2015, Pages 188-207.
- * Biddle, G. and Hilary, G. (2006). Accounting quality and firm-level Capital investment. *The Accounting Review*, 81: 963-982.
- * Verdi, R.S. (2006). Financial Reporting Quality and Investment Efficiency. Doctoral Dissertation, University of Pennsylvania.
- * Zhou and Chen, (2008). "Accounting information transparency and resources allocation efficiency: theory and empirical evidence" *Account. Res.*, 2 ,pp. 53-62.
- تهران، فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مدیریت، سال پنجم، شماره دوازدهم.
- * ستایش، محمدحسین؛ اصغر قربانی، مریم گل محمدی. (۱۳۸۹). بررسی تاثیر حاکمیت شرکتی بر هموارسازی سود شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، تحقیقات حسابداری سال دوم پاییز، شماره ۷.
- * صفری گرایی، مهدی و فاطمه رعنائی (۱۳۹۶). "بررسی ارتباط بین کیفیت گزارشگری مالی با کارایی سرمایه‌گذاری و تأثیر ساختار سررسید بدهی‌ها بر این رابطه"، فصلنامه علمی-پژوهشی مدیریت دارایی و تأمین مالی، سال پنجم، شماره اول، شماره پیاپی ۱۶، صص ۸۳-۹۸.
- * عالی زاده، امیر (۱۳۹۵). "بررسی رابطه حاکمیت شرکتی، کیفیت گزارشگری مالی و کارایی سرمایه‌گذاری در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران"، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران، پردیس البرز.
- * هاشمی، سید عباس و محسن دستگیر. (۱۳۹۳). "بررسی تأثیر کیفیت اطلاعات حسابداری بر انعکاس به‌موقع اطلاعات در قیمت سهام شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس تهران". فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مالی، سال ششم، شماره ۴۲.
- * نیکومرام، هاشم؛ احمدزاده، حمید. (۱۳۹۲). "بررسی رابطه بین کیفیت اطلاعات حسابداری و انتخاب نوع حسابرس در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران"، مطالعات کمی در مدیریت، سال چهارم، شماره چهارم، صص ۱۳۵-۱۵۴.
- * یعقوب نژاد، احمد؛ ذبیحی، علی. (۱۳۹۰). "بررسی رابطه بین کیفیت افشا و نقد شوندگی سهام شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران"، مجله دانش مالی تحلیل اوراق بهادار، شماره دهم.
- * یعقوب نژاد، احمد؛ رهنمای رودپشتی، فریدون؛ ذبیحی، علی. (۱۳۹۰). بررسی تأثیر نظام راهبری

- ¹ Jensen, M.
- ² uwang & Jeang
- ³ Jinbu Zhai, Yutao Wang
- ⁴ Lambert, et al
- ⁵ Bushman and Smith
- ⁶ Verdi, R.S
- ⁷ Seraina C. Anagnostopoulou Andrianos E. Tsekrekos
- ⁸ Scott Fung , Shih-Chuan Tsai
- ⁹ Zhou and Chen
- ¹⁰ Bolton al et,
- ¹¹ Bhattacharya et al ; Biddle and Hilary
- ¹² Okothongore
- ¹³ Scott Fung , Shih-Chuan Tsai
- ¹⁴ Prasad S. Bhattacharya, Michael A. Graham
- ¹⁵ Demsetz, Harold & Villalonga, Belen